

ACCOUNTANTSVERSLAG 2017

Omgevingsdienst Midden-Holland

Op alle opdrachten verricht door Publieke Sector Accountants B.V. zijn de 'Algemene Voorwaarden Publieke Sector Accountants', gedeponeed bij de Kamer van Koophandel onder nummer 69411409, van toepassing.

Publieke Sector Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 69411409.

Aan het algemeen bestuur van de
gemeenschappelijke regeling
Omgevingsdienst Midden-Holland
Postbus 45
2800 AA GOUDA

Onderwerp:
Accountantsverslag 2017

Datum:
25 mei 2018

Kenmerk:
312017010.18.045

De volgende personen kunnen benaderd
worden bij vragen met betrekking tot dit
accountantsverslag:

Wouter Kalkman

Tel: 06 21272977

Arie Booij

Tel: 06 15092689

Arjan Sallehart

Tel: 06 15092694

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2017. In dit verslag zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat. Voorts treft u een analyse aan van de ontwikkelingen in uw vermogen en resultaat.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden-Holland. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2017 gecontroleerd. Bij deze jaarrekening hebben wij op 13 april 2018 een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

Dit accountantsverslag is op 7 mei 2018 besproken met de directeur, controller en medewerker Financiën. Wij zullen de uitkomsten van onze controle op 21 juni 2018 bespreken met het algemeen bestuur.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.

Met vriendelijke groet,

Publieke Sector Accountants B.V.

was getekend:

W. Kalkman RA

c.c.: dagelijks bestuur

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting	2
2. Belangrijke bevindingen ten aanzien van risico's	6
3. Overige significante zaken	8
4. Gehanteerde verslaggevingsvoorschriften	12
5. Vermogen en resultaat	13
6. Interne beheersing	15
7. Overige onderwerpen	18

1. Managementsamenvatting

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van 25 oktober 2017 heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2017. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging 2017. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2017 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Een samenvatting van de reikwijdte van de controle voor 2017 is opgenomen in onderdeel 7.

Goedkeurende controleverklaring

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening 2017 van de Omgevingsdienst Midden-Holland een getrouw beeld geeft van het eigen vermogen op 31 december 2017 en het resultaat over 2017. Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling. Wij hebben derhalve op 13 april 2018 een goedkeurende controleverklaring bij deze jaarrekening verstrekt.

Hierbij geldt als voorwaarde dat de door ons gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd door het algemeen bestuur wordt vastgesteld. Wij verzoeken u derhalve ons een door de leden van het algemeen bestuur ondertekend exemplaar van de vastgestelde jaarrekening te verstrekken. Mochten nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve versie van de jaarrekening dan dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Belangrijke bevindingen ten aanzien van risico's

Voor de jaarrekeningcontrole 2017 onderkennen wij een aantal risicogebieden, die een verhoogd (bruto) risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening. Opname van het risicogebied in deze opsomming betekent niet dat dit risico zich ook daadwerkelijk heeft voorgedaan bij de Omgevingsdienst Midden-Holland, maar is enkel bedoeld om aan te geven dat wij hier tijdens onze controle extra aandacht aan zullen besteden. De risicogebieden zijn hieronder weergegeven.

- Voorzieningen voor verplichtingen, claims en risico's en de kostenegalatievoorzieningen vanwege het schattingselement en de daarmee samenhangende schattingonzekerheden.
- Opbrengstverantwoording van materiële opbrengstenstromen; dat zijn de bijdragen van de gemeenten voor basistaken en maatwerk.

	<ul style="list-style-type: none"> • Management override of controls. Dit betreft de mogelijkheid die het management heeft om specifieke controlemaatregelen te omzeilen, bijvoorbeeld door memoriaalboekingen of het schattingsproces. De specifieke aandacht voor dit risico is voorgeschreven vanuit de controlerichtlijnen en is niet uniek voor uw gemeenschappelijke regeling. • Betaalproces, vanwege de potentiële (fraude-)risico's. • Wet normering topinkomens. <p>Ter voorkoming van een materiële fout in de jaarrekening heeft de Omgevingsdienst Midden-Holland voor bovenstaande risicogebieden beheersmaatregelen getroffen. Wij hebben ons tijdens de interim-controle gericht op de opzet en het bestaan van de door uw organisatie ingerichte beheersingsomgeving, die deze risico's moeten verkleinen. Als onderdeel van onze jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat bovengenoemde onderwerpen toereikend verwerkt zijn in de jaarrekening 2017. Voor een toelichting inzake de belangrijkste bevindingen verwijzen wij naar het hoofdstuk 'belangrijke bevindingen'.</p>
<p><i>Belangrijke bevindingen ten aanzien van overige significante zaken</i></p>	<p>De belangrijkste bevindingen ten aanzien van overige significante zaken zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De interne beheersing met betrekking tot de factuurverwerking (prestatielevering) dient aangescherpt te worden. • Versterking van de interne beheersing rondom de WNT is gewenst. • De interne controle op en onderbouwing van de memoriaalboekingen is noodzakelijk. • Draag zorg voor een frauderisicoanalyse en bespreek deze op bestuurlijk niveau. • Draag zorg voor een goede opzet en inrichting van projectadministraties voor gesubsidieerde projecten. • Bewaak de voortgang van de realisatie van uw onderhoudsplan in relatie tot de getroffen voorziening en meerjarige dotaties. <p>Voor een nadere toelichting verwijzen wij het hoofdstuk 'Overige significante zaken'.</p>
<p><i>Significante verslaggevingsgrondslagen</i></p>	<p>Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van Omgevingsdienst Midden-Holland. Daarnaast vereisen zij van het dagelijks bestuur het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.</p>

	<p>De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van Omgevingsdienst Midden-Holland zijn uiteengezet in de paragraaf 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling'. In de jaarrekening 2017 hebben zich ten opzichte van 2016 geen wijzigingen van materieel belang voorgedaan in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen, die een aanzienlijke invloed hebben gehad op de baten en lasten en/of de financiële positie van Omgevingsdienst Midden-Holland.</p> <p>Wij hebben het door het dagelijks bestuur toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving beoordeeld. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn gebruikt.</p>
<p><i>Analyse vermogen en resultaat</i></p>	<p>Het eigen vermogen van Omgevingsdienst Midden-Holland ultimo 2017 bedraagt € 3.493.000, inclusief het positief gerealiseerde resultaat 2017 van € 895.000.</p> <p>In het afzonderlijke hoofdstuk 'Analyse vermogen en resultaat (inclusief risicomanagement)' gaan wij meer gedetailleerd in op de analyse van (de mutaties in) het vermogen en het gerealiseerde resultaat over 2017.</p>

Geen geïdentificeerde materiële fouten en tekortkomingen in de jaarstukken

De materialiteitsberekening is in overeenstemming met het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en uw controleprotocol berekend. Voor de controle op naleving van de WNT hanteren wij een lagere materialiteit. Deze specifieke materialiteitsberekening is verplicht gesteld vanuit het controleprotocol WNT. Bij de interim-controle waren wij uitgegaan van een materialiteit van € 206.000. Deze is, op basis van de werkelijk gerealiseerde lasten (vermeerderd met de toevoegingen aan de reserves) voor de jaarrekeningcontrole bijgesteld tot € 192.000.

Goedkeuringstoleranties

Fouten	1% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves	€ 192.000
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves	€ 576.000

Rapporteringstoleranties

Fouten	€ 50.000
Onzekerheden	€ 50.000

Naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole, resteren er geen van belang zijnde ongecorrigeerde afwijkingen of onzekerheden.

Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in onze jaarrekeningcontrole aandacht geschonken aan de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing zijn opgenomen in het hoofdstuk 'interne beheersing'.

2. Belangrijke bevindingen ten aanzien van risico's

Wet normering topinkomens

Het verslagjaar 2017 is het vijfde jaar van de WNT (wet normering inkomens). Ook voor 2017 hebben er wijzigingen plaatsgevonden in de WNT en in het controleprotocol WNT. De belangrijkste wijzigingen, die invloed hebben op uw gemeenschappelijke regeling zijn:

- De Omgevingsdienst Midden-Holland moet maatregelen van interne beheersing op de WNT(-opgave) beschrijven en uitvoeren. Het uitvoeren van de maatregelen van interne beheersing (interne controle) worden vastgelegd en gedocumenteerd. De maatregelen zien toe op het opstellen of aanpassen van arbeidsovereenkomsten of contracten met topfunctionarissen en op het opstellen of aanpassen van afspraken over ontslagvergoedingen of afvloeiingsregelingen (passen de afspraken binnen met geldende bezoldigingsmaximum).
- Een andere functionaris dan de topfunctionaris stelt tenminste één keer per jaar vast dat de werkelijke bezoldiging en ontslagvergoedingen in overeenstemming zijn met de overeengekomen afspraken en de van toepassing zijnde maxima. Het uitvoeren van deze interne controle worden vastgelegd en gedocumenteerd.
- De Omgevingsdienst Midden-Holland beschikt over een overzicht per topfunctionaris met alle betalingen aan en ontvangsten van de topfunctionarissen gedurende het kalenderjaar. Het overzicht bevat zowel betalingen vanuit de salarisadministratie als betalingen buiten de salarisadministratie.

Bij de controle van de jaarrekening hebben wij geconstateerd dat u nog niet voldoet aan deze punten. Deze wijzigingen, die gelden voor alle instellingen die onder de reikwijdte van de WNT vallen, zijn nog niet in alle gevallen bekend bij publieke instellingen. De werkzaamheden zijn relatief eenvoudig, maar moeten wel zorgvuldig worden uitgevoerd. Bij de jaarrekeningcontrole 2017 hebben wij deze werkzaamheden uitgevoerd en dat heeft niet geleid tot opmerkingen. Op basis van onze controle is de WNT-opgave in lijn gebracht met de wettelijke vereisten.

Wij adviseren u deze maatregelen voor 2018 te implementeren.

Gepland onderhoud niet uitgevoerd

In de jaarrekening is een onderhoudsregalisatievoorziening voor het Midden - Hollandhuis in Gouda opgenomen. De voorziening is (mede) gebaseerd op het MJOP, wat in 2015 is opgesteld. Bij controle jaarrekening 2016 is gebleken dat diverse in 2016 geplande onderhoudswerkzaamheden niet volgens plan waren uitgevoerd en werden doorgeschoven naar 2017. De waarde van deze (nog) niet uitgevoerde werken bedroeg € 64.000 (werkzaamheden aan buitenkozijnen, binnen schilderwerk, onderhoud gas-, water- en sanitair en werkzaamheden aan de transportvoorziening lift).

Bij de controle van de jaarrekening 2017 stelden wij vast dat het uitgestelde onderhoud 2016 nog steeds niet is uitgevoerd. Daarnaast zijn ook diverse geplande werkzaamheden 2017 nog niet opgepakt. Vooralsnog is het de inschatting van het dagelijks bestuur dat de nog niet uitgevoerde werkzaamheden in 2018 zullen worden uitgevoerd. Wij hebben dit met uw verantwoordelijk medewerkers besproken. Hieruit is gebleken dat het uitgestelde geplande onderhoud naar verwachting in 2018 uitgevoerd zal worden. Inmiddels is daartoe ook reeds een aantal offertes opgevraagd. Wij adviseren u de voortgang van de realisatie van het MJOP te bewaken. Enerzijds om achterstallig onderhoud niet op te laten lopen, maar anderzijds ook vanuit financieel perspectief. Indien gepland onderhoud namelijk niet (meer) uitgevoerd zal worden, dient u namelijk te beoordelen of de jaarlijkse dotaties over de resterende planperiode moeten worden bijgesteld.

Belangrijk onderdeel bij het evalueren van schattingen is dat het management na afloop van het boekjaar de schattingen beoordeelt ten opzichte van de werkelijke uitkomsten. Wij noemen dit backtesting. Bij onze controle stelden wij vast dat het dagelijks bestuur voor 2017 geen backtesting heeft uitgevoerd. Met het uitvoeren van de zogenaamde backtesting kunt u geconstateerde verschillen tussen de geplande werken en verwachte kosten en de gerealiseerde werken en kosten goed verklaren. Hiermee verkrijgt u dan inzicht of de door u gemaakte schattingen betrouwbaar zijn geweest, en daarmee (nog steeds) een goede onderbouwing zijn voor de gevormde onderhoudsvoorziening. Wij adviseren u voortaan deze backtesting uit te voeren.

3. Overige significante zaken

Begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet het algemeen bestuur zelf nader invullen en concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het dagelijks bestuur belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan het algemeen bestuur, zodat het algemeen bestuur hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan het algemeen bestuur van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het dagelijks bestuur inbreuk maakt op het budgetrecht van het algemeen bestuur.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2017 van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn oordeel. Het algemeen bestuur kan nadere regels stellen wanneer kostenoverschrijdingen die zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij opneemregelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant.

Het algemeen bestuur heeft met het controleprotocol Omgevingsdienst Midden-Holland nadere regels gesteld. In het controleprotocol wordt voor diverse soorten kostenoverschrijdingen aangegeven of deze al dan niet meewegen in het oordeel van de accountant.

De accountant moet deze kostenoverschrijdingen – waarvan het dagelijks bestuur in de jaarrekening moet aangeven dat het algemeen bestuur deze nog dienen te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij het algemeen bestuur nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

In totaal heeft het ODMH € 20,9 miljoen aan lasten begroot (na wijziging), tegenover € 19,2 miljoen werkelijke lasten. Dit is in totaal een onderrealisatie van € 1,7 miljoen (8%). Deze onderrealisatie wordt voor het grootste deel veroorzaakt door lagere lasten op het programma Milieu. Voor meer informatie over deze onderrealisatie verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.4.2 van de jaarrekening 2017.

Aan baten had het ODMH een bedrag van € 21,1 miljoen begroot (na wijziging), tegenover € 20,1 miljoen werkelijke baten. In totaal gaat het om een lagere realisatie aan baten van € 1,0 miljoen (5%). Ook hier ontstaat de afwijking op met name het programma Milieu. Voor meer informatie over deze lagere realisatie verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.4.2 van de jaarrekening 2017.

	<p>In het kader van de begrotingsrechtmatigheid toetsen wij de lastenoverschrijdingen per programma. Op geen van de programma's zijn de begrote lasten overschreden. Derhalve concluderen wij dat er geen begrotingsoverschrijdingen zijn die meetellen voor het oordeel van de accountant.</p>
<p><i>Inwonerbijdragen</i></p>	<p>In het accountantsverslag 2016 van de voorgaande accountant is een aantal opmerkingen gemaakt over de baten uit inwonerbijdragen. In 2017 hebben wij de diverse registraties van uw gemeenschappelijke regeling gecontroleerd en onze bevindingen en vragen met uw organisatie gedeeld. Onze vragen zijn op een toereikende wijze beantwoord en wij concluderen naar aanleiding van onze controle dat u goede stappen heeft gezet ter verdere verbetering. Hiermee zijn de opmerkingen uit 2016 (deels) opgepakt en opgelost.</p> <p>In het accountantsverslag is een opmerking gemaakt over het onderhanden werk. Met name de kentalproducten (naast de maatwerkproducten) worden pas verantwoord op het moment dat een product gereed is. Indien sprake is van producten die de jaargrens overschrijden, wordt door toepassing van de huidige systematiek de opbrengst voor een deel aan het onjuiste jaar toegerekend. Indien reeds een deel van de uren in 2017 zijn gemaakt, zijn de hiermee samenhangende (personeels)kosten verantwoord in 2017, terwijl als het product in 2018 gereed is, de opbrengsten in 2018 verantwoord worden. Mogelijk is het effect van het toepassen van de onderhanden werk-systematiek beperkt. Dit kan het geval zijn wanneer jaarlijks sprake is van een ongeveer gelijkblijvend volume van producten dat de jaargrens overschrijdt. Nader onderzoek in 2017 heeft uitgewezen dat in 9 verschillende perioden het aantal uren in het onderhanden werk circa 14.000 bedraagt. Aan de hand van dit onderzoek heeft het dagelijks bestuur geconstateerd dat de omvang van het onderhanden werk stabiel is en binnen een beperkte bandbreedte blijft. Toepassing van de onderhanden werk systematiek heeft daardoor over de jaren heen slechts in geringe mate invloed op het resultaat van de ODMH. Wij adviseren de systematiek jaarlijks opnieuw te laten beoordelen en vast te laten stellen dat dan ook sprake is van een stabiel aantal uren die beperkt invloed heeft op de begroting van uw omgevingsdienst.</p>
<p><i>Europees aanbesteden</i></p>	<p>Uw gemeenschappelijke regeling valt onder de reikwijdte van de regels rondom Europese en nationale aanbesteding. De afgelopen jaren heeft u veel tijd en energie gestopt in het in beeld brengen, plannen en organiseren van de aanbestedingen. De wetgeving rondom Europese en nationale aanbestedingen is juridisch en ingewikkeld. De Omgevingsdienst Midden-Holland koopt periodiek expertise in voor advisering inzake de komende aanbestedingen en werkt samen met onder andere de gemeente Gouda. Wij adviseren u de expertise en kennis rondom (Europese) aanbestedingen verder te verstevigen.</p> <p>Bij de controle van de jaarrekening 2017 hebben wij een aantal cases uitgebreid besproken en beoordeeld. Onze conclusie is dat geen sprake is van onrechtmatigheden. Bij de start van de controle was uw interne analyse volledig beschikbaar. De onderliggende documentatie niet in alle gevallen. Wij adviseren u om dit onderwerp in 2018 eerder op te pakken en in de loop van 2018 intern vast te laten stellen en te documenteren dat u voldaan heeft aan de Europese en nationale aanbestedingsregels.</p>

<p><i>Vennootschapsbelasting (Vpb)</i></p>	<p>Uitgangspunt van het dagelijks bestuur is dat in uw jaarrekening geen sprake is van activiteiten die onder de vennootschapsbelastingplicht vallen. In de jaarrekening 2017 (paragraaf 4.4.1) heeft het dagelijks bestuur vermeld dat uw gemeenschappelijke regeling zelfs geen aangifte behoeft te doen. Dit standpunt is overigens nog niet afgestemd met de belastingdienst. Totdat duidelijk is wat het standpunt van de belastingdienst is ten aanzien van uw aangiften, bestaat het risico dat u alsnog wordt geconfronteerd met een vennootschaps-belastinglast.</p> <p>Het niet (tijdig) indienen zou mogelijk wel een reden voor de belastingdienst kunnen zijn om een aanslag nihil op te leggen, met daarbij (in verband met het niet tijdig indienen van de aangifte) een boete en te betalen rente. Wij adviseren de ontwikkelingen inzake Vpb voor overheidsbedrijven en uw eigen Vpb-positie te blijven monitoren, om tegenvallers inzake de Vpb te voorkomen dan wel tijdig te signaleren. Daarnaast adviseren wij u om uw Vpb-positie af te stemmen met de belastingdienst.</p> <p>Wij verwijzen u verder naar de toelichting die in paragraaf 4.4.1 van de jaarrekening is opgenomen.</p>
<p><i>Bescherming van persoonlijke data</i></p>	<p>Op basis van besluitvorming van de Europese Commissie inzake de hervorming van databeveiliging, die vanaf 25 mei 2018 van kracht is, is in Nederland de “Wet bescherming persoonsgegevens” ontstaan. Belangrijke kenmerken van de Europese wet- en regelgeving zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bedrijf of de persoon die de data tot zich neemt of verwerkt is ook verantwoordelijk voor de beveiliging van de data. Voor deze besluitvorming was alleen de eigenaar van de data verantwoordelijk. • De wetgeving biedt de kans aan gebruikers om schade die voortkomt uit dataverlies te verhalen op de beherende of de verwerkende partij. • De regels met betrekking tot overdracht van data van uit de EU naar buiten de EU zijn aangescherpt. • Gebruikers kunnen hun data laten verwijderen. • Eigenaren van data zijn verplicht om gebruikers te informeren over de rechten die gebruikers hebben en ook zijn de eigenaren verplichte te documenteren dat zij de gebruikers hebben geïnformeerd. Ook moeten gebruikers een akkoord geven het gebruik van hun persoonlijk data. • Boetes kunnen oplopen tot € 100 miljoen of 5% van de wereldwijde omzet (afhankelijk van welke het hoogst is). • Eigenaren zijn verplicht om de documentatie van het verwerken en opslaan van persoonlijke data bij te houden. <p>Dit betekent voor de Omgevingsdienst Midden-Holland dat u tot 25 mei 2018 de tijd heeft om de nodige processen en procedures te implementeren, zodat u voldoet aan de Europese wet- en regelgeving rondom de</p>

	<p>beveiliging van persoonlijke data. Wij adviseren u deze stappen prioriteit te geven.</p> <p>Overigens is de meldplicht datalekken, die vanaf 1 januari 2017 van kracht is, bij u bekend. Deze meldplicht houdt in dat u direct een melding moet doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), zodra u een ernstig datalek heeft. En soms moet u tegelijkertijd het datalek ook melden aan de betrokkenen. Dat moet binnen 72 uur. Het achterwege laten van melden kan leiden tot een boete van de AP.</p>
<p><i>Interne beheersing projecten</i></p>	<p>In de komende jaren gaat de ODMH meerdere (subsidiabele) projecten uit voeren. Voor de beheersing van de projecten is het van groot belang dat een adequate projectadministratie wordt opgezet, op basis waarvan de voortgang gemonitord kan worden. Maar ook om op basis daarvan u in staat te stellen om subsidievoorschotten aan te vragen en verantwoording af te leggen over de realisatie van de projecten aan subsidiegevers.</p> <p>Een dergelijke projectadministratie moet uiteraard afgestemd zijn op de subsidievoorwaarden en voorschriften. Vooral is het van belang deze tijdig op te zetten. Wij adviseren u hier met voorrang aandacht aan te besteden, om een mogelijk subsidierisico te beperken.</p>

4. Gehanteerde verslaggevingsvoorschriften

Gehanteerde verslaggevingsgrondslagen

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van Omgevingsdienst Midden-Holland. Daarnaast vereisen zij van het dagelijks bestuur het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van Omgevingsdienst Midden-Holland zijn uiteengezet in hoofdstuk 4.2.1 van de jaarrekening (grondslagen voor waardering en resultaatbepaling). In de jaarrekening 2017 hebben zich ten opzichte van 2016 geen wijzigingen voorgedaan in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen.

Wij hebben het door het dagelijks bestuur toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving beoordeeld. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn gebruikt.

Voorzieningen en inschattingen

Wij adviseren u de toegepaste methodiek, de aannames, de berekeningen, de modellen en de gekozen uitgangspunten van financiële verslaggeving (voor zover mogelijk) nader te (blijven) onderbouwen en te documenteren. Dit komt de audittrail en dossiervorming ten goede.

5. Analyse vermogen en resultaat

Ontwikkeling eigen vermogen

Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten bedraagt € 750.000 voordelig. Per saldo is tussentijds € 145.000 onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat € 895.000 positief bedraagt.

Ontwikkeling eigen vermogen (bedragen x € 1.000)	2016	2017
Stand van de reserves per 1 januari	3.679	3.479
Terugbetaling gemeenten (rechtstreekse vermogensmutatie)	-/- 400	-/- 735
Gecorrigeerde beginstand	3.279	2.744
Tussentijdse resultaatbestemming tijdens boekjaar	-/- 535	-/- 146
Gerealiseerd resultaat bij jaarrekening	735	895
Totaal (= gerealiseerd saldo van baten en lasten)	200	749
Stand per 31 december	3.479	3.493

Het begrote resultaat bedraagt € 0. Bij de begroting na wijziging is dit in beperkte mate (€ 200.000 positief) bijgesteld. Het uiteindelijke gerealiseerde resultaat is € 695.000 hoger dan bij de begroting na wijziging verwacht.

Dit voordelige resultaat is veroorzaakt door voordelen op de programma's Milieu (€ 201.000) en Bouw- en woningtoezicht (€ 494.000). Voor een nadere toelichting hieromtrent, verwijzen wij naar hoofdstuk 4.4.2. van de jaarstukken 2017. Gezien de relatief grote verschillen tussen de begroting na wijziging en de uiteindelijke

realisatie, adviseren wij u hiernaar nader onderzoek te doen, om zo het prognosticerend vermogen van uw organisatie te verbeteren.

De resultaatbestemming kan invloed hebben op de omvang van de algemene reserve. In de paragraaf Weerstandsvermogen heeft u toegelicht dat het benodigde weerstandsvermogen € 1.601.000 is. De omvang van uw eigen vermogen bedraagt ultimo 2017 circa 29% van het balanstotaal (2016 circa 25%) en is voor een belangrijk deel bepalend voor de door het dagelijks bestuur berekende weerstandscapaciteit. Wij verwijzen u naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing waar het dagelijks bestuur hier een nadere toelichting op geeft.

Het bedrag van € 1.601.000 is bepaald op basis van de door u in 2017 geactualiseerde risico-inventarisatie. Ten opzichte van de beschikbare weerstandscapaciteit zoals deze door het dagelijks bestuur is berekend op € 1.402.5000 (2016: € 1.522.500) is dan sprake van een "onderdekking" van circa € 200.000. Procentueel is sprake van een aanwezige weerstandscapaciteit van 88%, Dit iets lager dan het door u gewenste dekkingspercentage van 90%. Wij adviseren u de onderkende risico's kritisch te blijven monitoren in relatie tot de aanwezige weerstandscapaciteit.

6. Interne beheersing

Versterking interne beheersing is op onderdelen noodzakelijk

Bij de controle hebben wij de kwaliteit van de opzet en het bestaan van de administratieve organisatie en interne beheersing beoordeeld. Wij hebben daarbij de volgende opmerkingen:

Follow up aanbevelingen voorgaande jaren

Eind 2017 is door het dagelijks bestuur een rapportage opgesteld, waarin een ambtelijke reactie op de bevindingen en aanbevelingen uit de voorgaande accountantsrapportage (2016) is gegeven. Op 19 december 2017 heeft het MT van de ODMH deze rapportage behandeld en vastgesteld. Uit de rapportage blijkt dat een aantal aanbevelingen inmiddels is opgevolgd en dat een aantal aanbevelingen "verder in de tijd" is gezet. Volledigheidshalve verwijzen wij naar de opgestelde rapportage.

Het opstellen van een dergelijke rapportage heeft naar onze mening een positieve bijdrage op de kwaliteit van de financiële bedrijfsvoering. Om actief te sturen op de voortgang van de realisatie van de aanbevelingen adviseren wij u aan de diverse aanbevelingen een verantwoordelijk medewerker te koppelen en een tijdstip waarop de aanbeveling uiterlijk moet zijn opgevolgd. Wanneer het opgestelde overzicht vervolgens periodiek wordt behandeld in het MT en vervolgens ook bestuurlijk wordt besproken, heeft u hiermee een prima stuurinstrument dat bijdraagt aan de verdere kwaliteitsontwikkeling van uw financiële bedrijfsvoering.

Salarisverwerking

U heeft de verwerking van personeels- en salarismutaties uitbesteed aan een extern bureau (zogenaamde SAAS-oplossingen). In opzet kan prima sprake zijn van adequate getroffen (beheers)maatregelen waarmee de veiligheid, betrouwbaarheid en de continuïteit van de gebruikte applicatie(s) en de informatie wordt gewaarborgd. Om dit ook te kunnen vaststellen worden IT-applicaties voorzien van een ISAE 3402 verklaring. Hierbij is het van belang de ISAE 3402 II rapportage te beoordelen en vast te stellen wat de reikwijdte is. Relevante vragen daarbij zijn:

- dekt de ISAE 3402 II de relevante interne beheersmaatregelen af?
- dekt de ISAE 3402 II de relevante periode af (eventueel bridge letter voor ontbrekende periode)? en
- wat is de consequentie van eventuele bevindingen in de rapportage?

Bij onze controle stelden wij vast dat een dergelijke rapportage voor de door u gebruikte applicaties met betrekking tot de verwerking van personeels- en salarismutaties aanwezig is, echter deze zijn nog niet in uw bezit. Het beoordelen van deze ISAE 3402 verklaring vindt daarom nog niet (zichtbaar) plaats.

Met het beoordelen van een dergelijke rapportage verkrijgt u inzicht in de interne beheersing van de IT-omgeving. Wij adviseren u de ISAE 3402 verklaring minimaal jaarlijks op te vragen en zichtbaar te beoordelen op toereikendheid.

Actualiteit Treasurystatuut

Uw treasurystatuut dateert van 13 december 2012 en is verouderd. Diverse wijzigingen (schatkistbankieren en derivaten) zijn niet verwerkt in uw beleid, waarmee u in opzet het risico loopt dat uw treasuryactiviteiten niet voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving. Wij adviseren u derhalve om het treasurystatuut te actualiseren.

Daarnaast stelden wij vast dat de zichtbare interne controle op de naleving van het treasurystatuut over 2017 niet heeft plaats gevonden. In uw statuut is bepaald dat deze interne controle jaarlijks dient te worden uitgevoerd en dat een rapportage aan het dagelijks bestuur moet worden uitgebracht. Hoewel de treasuryactiviteiten nihil zijn, dient de bedoelde controle en rapportage op grond van het statuut toch plaats te vinden. Wij adviseren u toe te zien op naleving van de actiepunten uit uw statuut.

Memoriaalboekingen

Binnen het proces van memoriaalboekingen kunnen handmatige boekingen plaatsvinden. Dit is een van de redenen dat onze controlestandaarden vereisen dat wij verhoogde aandacht moeten hebben voor memoriaalboekingen, met name de boekingen rondom het afsluiten van de administratie.

Wij hebben als onderdeel van deze controle naar het proces van totstandkoming van memoriaalboekingen gekeken en geconcludeerd dat geen sprake is van een zichtbare interne controle op memoriaalboekingen. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat memoriaalboekingen altijd goed gedocumenteerd worden (voorzien van achterliggende stukken). Hoewel wij geen fouten hebben geconstateerd, adviseren wij u om de interne controle op de memoriaalboekingen te versterken en ervoor te zorgen dat alle boekingen goed zijn onderbouwd.

Prestatieverklaring inkoopfacturen

Het onderbouwen van de prestatielevering van de door de ODMH ingekochte goederen, diensten et cetera is voor verbetering vatbaar. Facturen worden voor de betaalbaarstelling door een functionaris geaccordeerd voor prestatielevering. Deze prestatieverklaarder tekent de factuur voor akkoord, maar de stukken op basis waarvan de goedkeuring is verleend, worden niet eenduidig gearhiveerd en gedocumenteerd (beschrijving of bijvoegen stukken). Hierdoor kost het achteraf (relatief) veel tijd om vast te kunnen stellen dat de prestatie door de leverancier daadwerkelijk geleverd is. Wij adviseren u zorg te dragen voor eenduidige archiveren en tot beleidsregels te komen wanneer uitgebreide documentatie van de prestatielevering noodzakelijk is. Naar aanleiding van eerdere accountantscontrole heeft u besloten om voor alle facturen

groter dan € 1.000 het bewijs van prestatielevering in de administratie vast te leggen. Dit gebeurt niet in Exact, maar in Verseon.

Mutaties crediteurenstambestand

De stamgegevens crediteuren kunnen alleen door medewerkers van de afdeling Financiën gemuteerd worden. Na doorvoering van de mutatie, wordt de mutatie afgedrukt en gecontroleerd door de coördinator financiën. Deze controle wordt zichtbaar gemaakt door middel van controletekens en een handtekening.

U maakt geen gebruik van een log-functie in Exact, waardoor niet kan worden vastgesteld dat alle mutaties in de crediteurenstamgegevens gecontroleerd zijn. Wij adviseren de log-functie in Exact te implementeren en een door het systeem afgedwongen controle te verrichten op de wijzigingen van crediteurenstamgegevens, door bijvoorbeeld een crediteur te blokkeren tot goedkeuring is gegeven door een tweede medewerker.

Overigens wordt als onderdeel van het betalingsverkeer, een steekproefsgewijze controle uitgevoerd waarbij de intern controleur vaststelt dat wordt betaald op het juiste bankrekeningnummer. Deze controle wordt echter steekproefsgewijs uitgevoerd en wordt niet volledig zichtbaar vastgelegd. Wij adviseren u deze controle zichtbaar vast te leggen.

7. Overige onderwerpen

<i>Opdracht controle verstrekt</i>	<p>Door middel van de door u getekende opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven voor de controle van uw jaarrekening 2017.</p> <p>De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van de Omgevingsdienst Midden-Holland. In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle. Onze controle wordt verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden en de beleidsregels toepassing Wet normering topinkomens (WNT).</p>
<i>Bevestigingen van het dagelijks bestuur ontvangen</i>	<p>Wij hebben namens het dagelijks bestuur een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.</p>
<i>Geen meningsverschil met het dagelijks bestuur</i>	<p>Er zijn geen meningsverschillen met de directeur, namens het dagelijks bestuur, geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door de directeur en de medewerkers van de Omgevingsdienst Midden-Holland de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.</p>
<i>Wet normering topinkomens (WNT)</i>	<p>De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.</p> <p>Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 181.000 niet te boven gaat. Daarnaast dienen gemeenschappelijke regelingen het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.</p> <p>In 2017 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen.</p>

<p>SiSa</p>	<p>Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2017 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit met een tabel, die ook opgenomen moet worden als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd:</p> <table border="1" data-bbox="645 379 1850 600"> <thead> <tr> <th data-bbox="645 379 734 501">Nr.</th> <th data-bbox="734 379 1227 501">Specifieke uitkering</th> <th data-bbox="1227 379 1408 501">Fout of onzekerheid</th> <th data-bbox="1408 379 1570 501">Financiële omvang in euro's</th> <th data-bbox="1570 379 1850 501">Toelichting fout/onzekerheid</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="645 501 734 600">E3</td> <td data-bbox="734 501 1227 600">Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai</td> <td data-bbox="1227 501 1408 600">n.v.t.</td> <td data-bbox="1408 501 1570 600">€ 0</td> <td data-bbox="1570 501 1850 600">n.v.t.</td> </tr> </tbody> </table>	Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	n.v.t.	€ 0	n.v.t.
Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid							
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	n.v.t.	€ 0	n.v.t.							
<p>Naleving van wet en regelgeving</p>	<p>Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving.</p>										
<p>Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings-omgeving</p>	<p>Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen.</p> <p>In het accountantsverslag 2016 van de voorgaande accountant zijn bevindingen opgenomen naar aanleiding van een IT-audit over 2016. Uit onze waarnemingen en gesprekken met uw organisatie stelden wij vast dat deze aanbevelingen in 2017 niet zijn opgepakt. Wij adviseren u deze aandachtspunten op te pakken en met een vervolg op de IT-audit de kwaliteit van uw automatiseringsomgeving opnieuw te laten toetsen.</p>										
<p>Gezamenlijke risicoanalyse als basis</p>	<p>Onze controle is tijdens het pre-auditgesprek gestart met het maken van een analyse van de risico's waarmee u te maken heeft. Deze risicoanalyse dient als stevige basis voor de uitvoering van onze controlewerkzaamheden. Het gaat hierbij primair om de externe (sector) risico's en de risico's in de bedrijfsvoering van de Omgevingsdienst Midden-Holland.</p>										

Frauderisicoanalyse bestuurlijk bespreken

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij het dagelijks bestuur, in casu de directeur. Het algemeen bestuur, als toezichthouder, ziet erop toe dat het dagelijks bestuur, oftewel de directeur, adequate preventieve en repressieve beheersmaatregelen heeft ingesteld om het risico op fraude zoveel mogelijk te beperken.

Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om het risico te beoordelen dat de jaarrekening als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa, afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Derhalve hebben wij als onderdeel van onze controle het dagelijks bestuur en de directeur gevraagd het risico in te schatten dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude.

ODMH beschikt over een gedocumenteerde frauderisicoanalyse. Deze frauderisicoanalyse is in 2015 opgesteld en sindsdien niet meer geactualiseerd. Wij dringen erop aan om de frauderisicoanalyse jaarlijks te actualiseren. Door de frauderisicoanalyse periodiek te evalueren en te actualiseren, maakt de analyse een permanent deel uit van het systeem van ODMH, dat is gericht op het onderkennen van (bedrijfs)risico's, het inschatten van het belang en de waarschijnlijkheid van deze risico's en het ondernemen van acties. Op eventuele niet-afgedekte risico's dienen aanvullende controles te worden uitgevoerd.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het algemeen bestuur verzocht inzicht te geven in de manier waarop het toezicht uitoefent op de door directeur en het dagelijks bestuur gevolgde frauderisicoanalyse en de manier waarop zij de frauderisico's beheersen, inclusief eventuele risico's die samenhangen met corporate compliance, waaronder corruptievraagstukken. Tevens hebben wij verzocht om inzicht te geven hoe het algemeen bestuur grip houdt op het risico van directiefraude en/of andere onregelmatigheden op directieniveau.

Tijdens deze gesprekken heeft het algemeen bestuur aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, alsook het belang van corporate compliance, en voorbeelden gegeven van de manier waarop het toezicht op het dagelijks bestuur en de directie rond deze onderwerpen invult. Tegelijkertijd stellen wij vast dat het identificeren en beheersen van frauderisico's, inclusief eventuele corporate compliance vraagstukken, geen separaat onderwerp vormt in de rapportering tussen het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur en dat uit de administratie (notulen van vergaderingen, etc.) bijvoorbeeld geen expliciete vastleggingen blijken die het belang illustreren dat het algemeen bestuur hecht aan het vermijden en ontdekken van fraude en/of het belang van corporate compliance. Uw organisatie loopt hiermee het risico dat de governance structuur kwetsbare plekken bevat die onopgemerkt blijven. Daarbij kunnen de gevolgen voor organisaties die anticorruptiebepalingen overtreden ernstig zijn, zoals boetes, reputatieschade, etc.

Een gedocumenteerde en actuele analyse is een goede basis voor het voeren van discussies over (fraude)risico's in bijvoorbeeld het MT, het DB en het AB. De frauderisicoanalyse van ODMH is nog niet besproken op het niveau van het DB en of AB. Gezien de verantwoordelijkheden van deze organen, adviseren wij u de frauderisicoanalyse in het DB en AB te bespreken. De in 2015 opgezette frauderisicoanalyse is een goede basis voor verdere doorontwikkeling van de frauderisicoanalyse. De frauderisicoanalyse is opgesteld met het uitgangspunt dat sprake is van effectieve

	<p>interne beheersingsmaatregelen. Van niet al deze interne beheersingsmaatregelen wordt vastgesteld dat deze interne beheersingsmaatregelen werken. Wij adviseren u bij het actualiseren van de frauderisicoanalyse nog niet uit te gaan van een effectieve werking van de interne beheersingsmaatregelen en dus de risicoclassificatie in te vullen zonder rekening te houden met de getroffen interne beheersingsmaatregelen. Vervolgens dient u voor de belangrijkste risico's vast te stellen dat de interne beheersingsmaatregelen effectief zijn en dus het risico afdekken. Indien niet alle risico's volledig afgedekt worden door de interne beheersingsmaatregelen, dan dienen aanvullende controles uitgevoerd te worden. Deze controles kunnen als onderdeel van de verbijzonderde interne controle worden uitgevoerd.</p> <p>Wij adviseren u om op korte termijn te komen tot een actualisatie van de frauderisicoanalyse en deze ook regelmatig in het bestuur te bespreken.</p>
<p><i>Geen aanwijzingen van fraude</i></p>	<p>In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.</p> <p>Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van Omgevingsdienst Midden-Holland, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.</p> <p>Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.</p> <p>Hoewel wij op grond van de controle- en overige standaarden een kritische houding moeten hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2017 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.</p>
<p><i>Disclaimer en beperking in gebruik</i></p>	<p>Dit verslag is alleen bestemd voor het dagelijks bestuur en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.</p>

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel. Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

Bevestiging onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met Nederlandse wet- en regelgeving, waaronder de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van Omgevingsdienst Midden-Holland in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Publieke Sector Accountants beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Publieke Sector Accountants.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke

wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.

- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Publieke Sector Accountants wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Wij zullen dan ook overwegen de gemeenteraad of de auditcommissie te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Publieke Sector Accountants, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en Omgevingsdienst Midden-Holland, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen Publieke Sector Accountants ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij Omgevingsdienst Midden-Holland in 2017 voldoende is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening

Naast de controle van de jaarrekening 2017 is geen sprake van andere dienstverlening.

Controleverschillen

Overzicht van de controleverschillen (indien van toepassing boven de rapportagetolerantie van € 50.000):

Aard van de fouten en onzekerheden (x € 1.000)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Fouten		
<i>Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout:</i>		
	n.v.t.	n.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	n.v.t.	n.v.t.
<i>Rechtmatigheidsfout vanuit externe regels:</i>		
	n.v.t.	n.v.t.
<i>Rechtmatigheidsfout vanuit interne regels:</i>		
	n.v.t.	n.v.t.
Totaal rechtmatigheidsfouten	n.v.t.	
Totaal	n.v.t.	n.v.t.

	Onzekerheden		
		n.v.t.	n.v.t.
	Totaal	n.v.t.	n.v.t.
<p>Wij hebben van het dagelijks bestuur een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het dagelijks bestuur bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn.</p>			